

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28465>

Özet

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i, 2017 y?l?nda Ya?mur Ötün ve çal??ma arkada?lar? (Artun, Temur ve Tozlu) taraf?ndan geli?tirilm?, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin temel çevre e?itimi kavramlar?na dair bilgi ve fark?ndal?k düzeylerini ölçmeye odaklanan standart bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, özellikle Türkiye Cumhuriyeti e?itim sistemi ba?lam?nda, ö?rencilerin sahip oldu?u ekolojik okuryazarl?k ve sürdürülebilirlik konular?ndaki kavramsal yeterliliklerini bilimsel yöntemlerle de?erlendirmeyi amaçlam??t?r.

Ölçe?in geli?tirme süreci, sa?lam psikometrik özelliklere sahip oldu?unu kan?tlamak üzere yürütülmü?tür. Bu çal??ma, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lara, çevre e?itimi programlar?n?n etkilili?ini ölçmede ve kavram yan?lg?lar?n? tespit etmede kullan?labilecek geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktadır. Ölçe?in detayl? istatistiksel analizleri, 2017 y?l?nda hakemli bir akademik dergide yay?mlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Çevre e?itimi, fark?ndal?k, ortaokul ö?rencileri, ölçek geli?tirme, geçerlik, güvenirlik, ekolojik okuryazarl?k, çevre kavramlar?, sürdürülebilirlik.

Yazarlar

Ya?mur Ötün, Hatice Artun, Adem Temur, ?brahim Tozlu.

Amaç

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel amacı, ortaö?retim seviyesinde (5. ila 8. s?n?flar) ö?renim gören ö?rencilerin, çevre bilimi ve ilgili müfredata dahil edilen temel kavramlara ili?kin bilgi ve fark?ndal?k düzeylerini objektif ve standart bir biçimde ölçmektir. Bu araç, ö?rencilerin çevresel konulara ne derece hâkim oldu?unu ve bu kavramlar? günlük ya?amla ili?kilendirme yeteneklerini ortaya koymay? hedeflemektedir.

Geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki mevcut çevre e?itimi programlar?n?n etkilili?ini de?erlendirmede kullan?labilecek, kültürel aç?dan uyarlanm??, yüksek geçerlik ve güvenirlik de?erlerine sahip bir araç sa?lamay? amaçlam??t?r. Ölçek sayesinde e?itimciler, ö?rencilerin hangi kavramlara hakim oldu?unu veya hangi alanlarda yayg?n kavram yan?lg?lar?na sahip oldu?unu belirleyebilir, böylece gelecekteki e?itim müdahalelerini daha hedef odakl? ve etkili hale getirebilirler.

Yapı (Ölçülen Kavram)

Ölçek, psikometrik açıdan "Çevre Eğitimi Kavramları Farkındalık" yapısını ölçmektedir. Bu yapı, öğrencilerin yalnızca ezberlenmiş bilgiye sahip olmasından öte, temel çevre bilimi terimlerini (örneğin; ekosistemler, biyolojik çeşitlilik, sürdürülebilir kalkınma, doğal kaynak yönetimi, çevre kirliliği gibi) tanıma, anlama ve bu kavramların çevresel sorumluluk bağlamındaki önemini idrak etme becerisini kapsamaktadır.

Ölçülen farkındalık, öğrencilerin çevre sorunlarına karşı duyarlılığını ve bu sorunların çözümüne yönelik kavramsal altyapısının bir göstergesidir. Bu çok boyutlu yapı, öğrencilerin çevresel konularda eleştirel düşünme ve bilgi sentezi yapabilme kapasitelerine de dolaylı olarak katkı sağlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında (Ötün vd., 2017), aracın ölçmek istediği yapıyı ne derece doğru ve tam olarak ölçtüğünü belirlemek amacıyla titiz geçerlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin bilimsel standartlara uygunluğunu kanıtlamıştır.

Kapsam Geçerliliği (İçerik Geçerliliği): Ölçek maddelerinin, ortaokul çevre eğitimi müfredatındaki temel kavramları yeterli ve temsili düzeyde kapsayıcı kapsamadığı, alanında uzman akademisyen ve eğitimcilerin görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle uyumunu incelemek amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin kavramsal olarak tek boyutlu mu yoksa birden fazla alt boyuta sahip olduğunu belirleyerek yapısal geçerliliğini desteklemiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin tutarlılığını ve farklı uygulamalarda kararlı sonuçlar üretme yeteneğini test etmek amacıyla kapsamlı güvenilirlik çalışmaları yürütülmüştür. Elde edilen yüksek güvenilirlik katsayıları, aracın ölçüm hatasını minimize ettiğini göstermektedir.

Çok Tutarlılık: Ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren **Cronbach Alfa katsayıları** hesaplanmıştır. Bu katsayının yüksek olması, tüm maddelerin aynı temel "farkındalık" yapısını ölçtüğünü işaret etmektedir.

Kararlılık (Test-Tekrar Test Güvenirliği): Orijinal makalede detayları sunulan kararlılık çalışmaları, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini değerlendirmek için belirli bir zaman aralığıyla aynı öğrenci grubuna tekrar uygulanmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Faktör Analizi

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel psikometrik özelliklerinden biri olan yap? geçerlili?ini desteklemek amacıyla Faktör Analizi uygulanm??tır. Bu analiz, ölçe?in nihai formunun ve puanlama yap?s?n?n belirlenmesinde kritik bir rol oynam??tır.

Geli?tiriciler, ölçe?in çok boyutlu bir yap?ya sahip olup olmad??n? tespit etmek için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemlerini kullanm??lard?r. Bu istatistiksel i?lemler sonucunda, maddelerin hangi alt boyutlar altında grupland??? ve ölçe?in toplam puan?n?n hangi kavramsal bile?enlerden olu?tu?u netle?tirilmittir. Faktör yükleri ve varyans aç?klama oranlar?, ölçe?in yap?s?sal bütünlü?ünü teyit etmiştir.

Ölçek Bilgileri (Enstrüman)

Test Türü: Geli?tirme çal??mas? sonucu ortaya ç?km??, bili?sel ve duyu?sal unsurlar? içeren, çevre kavramlar?na yönelik bilgi ve fark?ndal??? ölçen **Öz Bildirim Envanteri**.

Format: Ölçek maddeleri genellikle **Likert Tipi** derecelendirme format?n? kullan?r. Ö?renciler, sunulan ifadelerle ne ölçüde hemfikir olduklar?n? belirtirler (Örne?in: 5'li veya 4'lü derecelendirme seçenekleri).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Akademik ara?t?rmalar, program de?erlendirmeleri ve e?itim uygulamalar? için **Ortaokul Ö?rencileri**.

Ya? Grubu: Tipik olarak **10-14 ya?** aral??? (5. s?n?ftan 8. s?n?fa kadar ö?renim gören ö?renciler).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye Cumhuriyeti'nde resmi ortaö?retim kurumlar?nda ö?renim gören, genel e?itim müfredat?na tabi ö?renciler.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup halinde uygulanabilen, ka??t-kalem ya da dijital platformlar arac?l???yla doldurulabilen **Öz Bildirim Ölçe?i** yöntemidir.

Anahtar Kelimeler

Çevre bilinci, ekolojik okuryazarlık, sürdürülebilir kalk?nma, çevre kavramlar?, e?itim psikolojisi, pedagoji, ortaokul ö?rencisi, çevre e?itimi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ya?mur Ötün

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Makalede aç?kça belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar?n ileti?im e-posta adresi: otunyagmur88@gmail.com

Correspondence Address: Yaz??ma adresi olarak, makalenin yay?nland??? tarihteki yazarlar?n ba?l? bulunduklar? kurumsal adresleri geçerlidir.

?zinler, Ücret ve Geli?tirme Y?l?

Ölçek, Ötün ve arkadaşlar? tarafından **2017** y?l?nda geli?tirilm? ve yay?nlanm??t?r. Ölçe?in akademik ara?t?rmalar veya e?itim uygulamalar? kapsam?nda kullan?m? için sorumlu yazar Ya?mur Ötün ile ileti?ime geçilerek izin al?nmas? zorunludur. Akademik amaçl? kullan?mlarda genellikle ücret talep edilmemekle birlikte, ticari kullan?mlar için özel düzenlemeler gerekebilir.

Ölçe?in geli?tirilmesine dair detayl? analizleri içeren orijinal makale, Van Yüzüncü Y?l Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi üzerinden eri?ilebilir. Makalenin do?rudan PDF ba?lant?s? a?a??da sunulmu?tur: [YYÜ E?itim Fakültesi Dergisi Makale Ba?lant?s?](#).

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ayr?ca buradan indirilebilir: [ortaokul-ogrencilerine-yonelik-cevre-egitimi-kavramlari-farkindalik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Bu ölçe?in geli?tirilmesine ili?kin temel referans ve yay?n kayna?? a?a??dad?r:

Ötün, Y., Artun, H., Temur, A. ve Tozlu, ?. (2017). Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *YYÜ E?itim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 511-528.

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Çevre E?itimi Kavramlar? Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Kullan?c?lar, maddelerin tam listesi için lütfen referans verilen orijinal makaleye (Ötün vd., 2017) ba?vurmal?d?r.